

L'ATENCIÓ A LES PERSONES GRANS EN SITUACIÓ DE RISC DE MANLLEU

A la ciutat de Manlleu hi viuen actualment unes 20.435 persones, d'aquestes 2815 són majors de 65 anys i 499 són majors de 85 anys, per tant hi ha un total de 3314 persones majors de 65 anys que representen el 16,21% de la població total.

D'altra banda a Manlleu hi ha actualment unes 646 persones valorades per la Generalitat de Catalunya com a persones amb dependència. D'aquestes, 463 (el 71,7%) ja reben algun tipus d'ajuda econòmica o de servei mitjançant la LAPAD Llei de promoció de l'autonomia i atenció a les persones amb dependència (prestació de cuidador no professional, ajudes per pagar una plaça residencial, serveis d'ajuda en el domicili....) la resta de persones, el 28,3% encara estan pendents de rebre ajuda com a conseqüència de les retallades que hi ha hagut en els últims temps.

La persona amb dependència és aquella que necessita l'ajuda d'una altra persona per dur a terme les activitats bàsiques de la vida diària (fer-se la higiene, vestir-se, fer-se el dinar.....). Els graus 2 i 3 de dependència, que són els que actualment poden rebre alguna prestació, necessiten l'ajuda d'una altra persona en una franja que va des de més de 3 vegades al dia fins a l'atenció permanent 24 hores. Ens troben per tant davant situacions de molta fragilitat, en les quals l'absència d'atenció pot suposar un risc per a la persona.

Com tots sabem la nostra societat està cada vegada més envellida, amb un nombre més elevat de persones grans i persones amb dependència. Moltes d'aquestes persones, per la seva avançada edat i per la seva situació de salut, necessiten tota una sèrie d'atencions i serveis que els ajudin a mantenir-se en una qualitat de vida òptima. La situació de crisi actual ens ha

portat a un context de retallades continuades, on moltes de les ajudes i serveis que estaven dirigides a atendre les necessitats d'aquestes persones han desaparegut o s'han reduït de manera dràstica.

Si a tot això a més, hi afegim que el model de família ha canviat molt en les últimes dècades i que cada vegada són menys les famílies que poden tenir cura de les seves persones grans per diferents motius - incorporació de la dona al mercat laboral, nuclis de convivència més reduïts en habitatges petits, situacions de molta precarietat econòmica ... - ens trobem davant d'un marc en el que moltes persones grans no estan rebent l'atenció que necessiten i es comencen a donar situacions de desemparament i abandó greu d'aquestes persones.

Els darrers plans de l'àmbit de salut i que fan referència a l'atenció sociosanitària, tenen com a línia d'actuació reduir els dies d'estada de les persones en els centres sanitaris i ampliar la hospitalització domiciliària,

aquestes mesures afecten molt directament a persones grans dependents i/o pal·liatives, per a les que l'atenció dins del domicili no sempre és l'actuació més idònia.

La disminució en l'oferta de recursos de suports adreçats a persones grans, especialment la

dificultat en l'accés a recursos residencials públics és greu. Actualment la demanda supera en molt l'oferta de places públiques existents a la comarca, en el cas de Manlleu estem davant una llista d'espera que supera els 3 anys. L'alt preu de les places de residències privades ha provocat que les persones hagin de quedar-se al domicili no per opció sinó per no poder pagar la plaça de residència, i que les residències privades tinguin llits disponibles i es vegin amb grans dificultats per omplir-los. Aquest fet s'ha vist agreujat des del passat mes d'agost del 2013, quan la Generalitat va aturar temporalment l'ajuda que podien sol·licitar les persones amb dependència per pagar part del cost de la plaça privada residencial.

L'atenció al domicili de persones grans i dependents requereix d'un suport important des dels àmbits socials i sanitaris tant a les persones com als seus familiars. Els familiars o els cuidadors que assumeixen la

responsabilitat d'aquesta cura han de tenir la predisposició i els coneixement necessaris per tal d'oferir una atenció de qualitat.

Darrerament ens trobem amb un augment important de casos de persones grans que reben maltractaments per part del seu entorn. Els casos més freqüents són aquells en que el cuidador no té la preparació adequada, ni els mitjans per garantir la cura d'aquella persona depenent. Ens trobem també amb situacions de malaltia que s'allarguen molt en el temps, fet que provoca l'esgotament del cuidador. Altres casos de negligència i abandó es produeixen perquè no hi ha ningú que es vulgui fer responsable de la cura de la persona gran.

De les informacions recollides en la memòria de 2013 de Serveis Socials en podem extreure la següent informació de Manlleu:

S'han comptabilitzat fins a 23 persones grans que han rebut maltractaments per part dels seus familiars o cuidadors. Quan parlem de situacions de maltractaments estem parlant d'amenaques, abús econòmic, insults o fins i tot d'agressions. Si afegim també els casos detectats on trobem altres formes de maltractament, com les situacions de negligència i abandó o bé les persones dependents que no tenen un o una cuidadora adient, es a dir que ningú es fa càrrec de la seva atenció, poden superar perfectament el mig centenar de persones. El volum de persones és alarmant, sobre tot si tenim present que quan parlem de maltractaments a la gent gran sempre parlem de la invisibilitat d'aquesta situació, perquè es produeix dins del domicili, perquè les persones grans no volen i potser tampoc poden reconèixer el que els està passant (culpabilització, edatisme...) i també perquè moltes vegades no tenen relacions fora del domicili o bé no poden desplaçar-se, ni verbalitzar la seva situació per dificultats físiques o psíquiques.

La situació de dificultat econòmica en que viuen moltes famílies del nostre entorn afecta també de manera directa a les persones grans que es troben amb fills en situació d'atur i de precarietat econòmica, que exigeixen als seus pares que els mantinguin amb la seva reduïda pensió de jubilació, que de vegades esdevé l'únic ingrés estable dins del nucli familiar.

Els pares que conviuen amb fills amb alguna patologia de salut o addiccions veuen com també la situació econòmica actual i de manca de recursos de suport agreuja encara més la seva situació ja que viuen dins un entorn de major agressivitat i violència cap a ells. Aquests fets ens porten cap a un escenari molt preocupant en el que hem de prendre

consciència com a ciutadans i començar a buscar i a exigir solucions, ja que està en joc el nostre present i el futur de tots.

La llei de serveis socials 12/2007 d'11 d'octubre a l'art. 3 diu que: "els serveis socials s'adrecen especialment a la prevenció de situacions en risc, a la compensació de dèficits de suport social i econòmic i de situacions de vulnerabilitat i de dependència i a la promoció d'actituds i capacitats de les persones com a principals protagonistes de llur vida".

Com a treballadores socials considerem que cal actuar en prevenció i és molt important, analitzar la situació de la nostra població gran i donar visibilitat a les situacions de desigualtat i de negligència en què es troben, només així podrem augmentar la sensibilització del conjunt de la població cap a la realitat de les persones grans. Des de les administracions cal fer també una revisió dels recursos disponibles dins la xarxa de serveis socials i anar donant passes cap a la recuperació d'aquells recursos que considerem indispensables per garantir una qualitat en l'atenció i que s'han anat perdent en els darrers anys.

Davant aquesta situació de retallada i d'empitjorament de la qualitat de vida de les persones grans, des de l'Ajuntament de Manlleu conjuntament amb l'Hospital de Sant Jaume i l'Àrea Bàsica de Salut amb els suports d'altres professionals del municipi, hem iniciat l'elaboració d'un protocol d'actuació per abordar el maltractament cap a les persones grans, aquest treball compta també amb el suport de la Diputació de Barcelona, aquesta actuació ens ha de permetre millorar l'atenció a les persones grans del domicili i prevenir situacions de risc futures. Actuar en prevenció redueix les lesions i les dificultats que presenta l'atenció en situacions d'urgència.

Maite Delgar i Esther Ramos, treballadores socials de l'Ajuntament de Manlleu

Manlleu, abril de 2014